

EVANGYÉLIOMI PROTESTÁNS LAP.

Megjelen minden héten egyszer pénteken egy iven. — **Előfizetési ár** egy évre 6 frt, félévre 3 frt, negyedévre 1 frt 50 kr, az osztrák-magyar birodalmon kívüli országokba egy évre 7 frt; — **egyed. szám ára** 12 kr. — **Hirdetések díja** száz szóig 1 frt, kétszáz szóig 2 frt, a másodszeri hirdetésnél 100 szóig 80 kr, harmadiknál 70 kr, bélyegdij mindenik hirdetésnél külön-külön 30 kr; csakis egyház és tanodát érdeklő hirdetések fogadtatnak el. Melléklési díj minden száz darabtól 1 frt 50 kr. A lapot érdeklő mindennemű közlemények a szerkesztőhöz — Fűvészkert-utca, 1078. sz. a. — intézendők.

Tanulmány

a konventi bizottság zsinati előmunkálata felett.

V.

A tárgyalt zsinatszervezeti fejezetnek többi pontjaira nézve, a dolog lényegét illetőleg, eltérő nézetem ugyan nincs; de a szerkesztés tárgyában több észrevételeim s módosításaim vannak.

Meglehet, hogy azok alaptalanok; de tán kicsinyeskedőknek tekinteni nem fognak. Mert én ily fontos kérdésnél súlyt látok, mint fentebb említém, még a szavakban, a fogalmazásban és a szerkesztésben is; s kívánatos, hogy a munkálatban minden a maga helyén legyen és hogy a szabály gyakorlati alkalmazásánál a szavak különböző értelmezésre okot ne adjanak. Épen ezen célból óbajtom itt következő észrevételeimet megtenni, remélvén, hogy azoknak téves volta esetén is, szándékomnak azon őszintesége, melylyel a munka tökéletesítéséhez járulni kívánok, kétségbe hozatni nem fog.

Veszem pedig a szöveget azon módosítások szerint, melyek annak egyes §-aira nézve a bizottság által a 22-ik lapon az 56—81. §-okban megállapítottak; bár a könnyebb áttekinthetőség végett aligha nem lehetett volna azon módosításokat egyenesen bevinni a szerkesztés szövegébe!..

A módosítások pedig, melyeknél az indokolást a rövidség szempontjából lehetőleg mellőzni vagy a legkevessebbre szorítani kívánom, szerintem a következők lennének:

1) 4. §. 3-ik kikezdésében: „A szavazatok a lelkész és gondnok által aláírva és az egyház szokott pecsétével, s ha van úgy az egyháznak, mint a lelkészi hivatalnak külön pecsété, mindkettővel lepecsételve stb.“

2) A 4. §. 4-ik kikezdésének végére jőne: „egyszersmind körlevélben tudatja, mely egyházközségtől érkeztek be a szavazatok.“ A kitűzött határidőn túl beküldött szavazatok figyelembe nem vétetnek.

3) Mivel a szavazatbontó bizottság eljárása a 3-dik

lap 1—7. kikezdéseiben nem eléggé világosan és kimerítőleg látszik körvonalozva lenni, azok helyett két külön §-ban a következő módosítást ajánlom:

„7. §. A szavazatbontó bizottság a hozzá áttett szavazatokat választó kerületenként felbontja s azok eredményét megállapítja.

Azokat, a kik a beküldött szavazatokból általános többséget nyertek, az illető kerület megválasztott zsinati képviselőiül kijelenti.

Általános többség hiányában pedig:

ha a szavazatok csupán két egyén között oszlottak meg, és pedig egyenlően: akkor azok között a képviselőiségre a bizottság által megejtendő sorshuzás dönt; —

ugyszintén, ha a szavazatok kettőnél több egyén között oszlottak meg egyenlően, sorshuzással dönti el a bizottság, hogy azok közül melyik kettő tüzessék ki újabb választásra; —

ha pedig kettőnél több egyén között különbözőleg oszlottak meg a szavazatok: akkor a viszonylagosan legtöbb szavazatot nyert két egyén bocsáttatik újabb választásra.“

„8. §. A szavazatbontó bizottság a 7. §. értelmében megválasztott zsinati képviselőnek megbízó levél gyanánt elküldi az elnök és jegyző által aláírt választási jegyzőkönyv egyik példányát, még pedig az annak keltétől számított két 24 óra alatt, — a jegyzőkönyv másik példányát pedig, az egyházkerületi levéltárba leendő beszolgáltatásig, magánál tartja meg.

Ezen jegyzőkönyvben kitüntetendő: a választó kerületben szavazásra jogosult egyházközségek száma; a beadott szavazatok mennyisége, és a szavazott egyházközségek névsora; továbbá, hogy azok kik között és mily számban oszlottak meg; s végre, hogy a szavazatok eredményéhez képest, ki lett zsinati képviselőül kijelentve.

A bizottság elnöke a választás eredményéről, annak a választókerületben leendő közhírré tétele végett, az illető esperest vagy espereseket is értesíti; a beadott és számba vett összes szavazatokat pedig a választás ered-

ményéről szóló jelentés kíséretében, az igazoló bizottsághoz átteszi.“

4) A 8. §. második kikezdését így vélném módosítandónak:

„Ha valaki több helyen választatik meg: megbízó leveleinek keltétől számított 30 nap alatt tartozik az illető szavazatbontó bizottságok elnökeit értesíteni a felől, hogy melyik választást fogadja el; és a melyik választást el nem fogadja, az arról szóló jegyzőkönyvet, az el nem fogadás aláírásával, az illető szavazatbontó bizottság elnökéhez visszaszármaztatni. Ha pedig ezt elmulasztaná: arra az illető szavazatbontó bizottság, illetve bizottságok részéről az elnök által záros határidő kitűzése mellett felhívatik.

Lemondás vétele esetén a szavazatbontó stb.“

5) A 10. §. első kikezdése így lenne:

„Mindegyik megválasztott képviselő, a választás elfogadása esetén, köteles megbízó levelét, annak keltétől számított 30 nap alatt, az illető püspökhöz, mint az igazoló bizottság elnökéhez felküldeni, annak kijelentésével, hogy a választást elfogadja.“ (Mert el nem fogadás esetén a választási jegyzőkönyvet nyilatkozatával együtt a szavazatbontó bizottsághoz küldené vissza; s így miért kellene akár őt a püspökhöz is teendő jelentéssel, akár a püspököt az ilyen jelentés elfogadásával s igtatásával terhelni, miután az igazoló bizottságnak teendője csak a választás elfogadása esetén áll elő.)

A 10. §. 5-ik kikezdése így lenne:

„A mely esetben szükségesnek látja, a választó-kerületben vizsgálatot rendel, s e célra akár saját kebeléből küldhet ki, akár az illető egyházmegye elnökei s tanácsbírái közül bizhat meg egy vagy több tagot.“

A 10. §-nak végső, azaz 7-dik kikezdése pedig lenne, mint megfelelő helyén, a 6. §. utolsó pontja, nevezetesen ez:

„Mindegyik egyházkerület elnöksége az igazolt választottak névjegyzékét a testvér egyházkerületek elnökségéhez annak idejében beküldi.“

6) A 12. §-ból kettőt csinálnék s lenne a

12. §. „A zsinatot a kitűzött napra és helyre a hivatalára nézve legidősb püspök és legidősb gondnok, mint a zsinat kettős elnökei, együttesen meghirdetik.“ És a

13. §. „A zsinat tagjai a kitűzött napon és helyen megjelenvén, ünnepélyes istenitiszteletet tartanak.

Az istenitisztelet végeztével a 12. §-ban említett kettős elnökség alatt megtartatik az első ülés, melyen a zsinat négy legifjabb tagja ideiglenes jegyzőkül alkalmaztatván, a megjelent tagok megbízó-leveleiket az elnökségnél benyújtják.

Ezzel az ülés bezáratván, a püspökök és főgondnokok, mint a zsinatnak hivataluknál fogva tagjai, a zsinati

kettős elnökség vezetése mellett, a korjegyzőknek igénybevételével, a megbízó leveleket megvizsgálják. Ennek bevégeztével az elnökség ismét ülést tart stb.“

7) Tán a hol a *absolut* szó fordul elő, mint a 15. §. 4-dik kikezdésében is, lehetne mindenütt ezt a kifejezést használni: *általános*.

8) A 18. §. lenne:

„A zsinat ülései nyilvánosak. Azonban az elnökségnek, vagy kilencznel több tagnak kívánatára zárt ülés tartatik; de határozat mindenkor csak nyilvános ülésben hozatik.“

9) A 23. §. 2-dik kikezdése így lenne:

„A zsinat állandó elnökei a hivatalukra nézve legidősb püspök és főgondnok.“ Ha ez tétetik „hivatalára nézve“, s a „legidősb“ kifejezés, mint az eredeti szerkezetben van, csupán egyszer használtatik: akkor az csak a püspöknek s nem egyszersmind a főgondnoknak is szolgálna jelzőjéül.

10) A 24. §-t így vélném bővitendőnek:

„A gazda számadás mellett kezeli a zsinati gyűlések pénztárát, beveszi annak jövedelmeit, fedezi kiadásait, gondoskodik a szükséges nyomtatásokról s intézkedik a gyűlés helyiségei és azok jó rendben tartása iránt. Költségvetési előirányzatot terjeszt a gyűlés elé s a kívánt időben a pénztár kezeléséről a gyűlésnek beszámol.“

Ezen gazdai részletes teendők tán még inkább az ügyrendről szóló fejezet 2-dik cikkelyében, a 11-ik lapon foglalhatnának illetékesebb helyet; de mivel ott a Tisztikar rovatában a gazda többé elő nem fordul: ezért véltem annak teendőit itt pontosabban körülírni.

És ezzel a zsinati előmunkálat első szakasza feletti tanulmányom eredményével beszámoltam; s most hátra van, hogy az egyházalkotmány tervezetére nézve is elmondjam szerény nézeteimet.

Főiskolai építési költség.

A debreczeni ref. főiskola új épülete immár három év óta teljesen elkészülve áll, s vele a kollegiom épülete, hatalmas négyszögű alakban, fennen hirdeti egyházkerületi elnökségünk, főképen pedig a páratlan buzgalmu s gondosságu főgondnok gróf urnak, a létesítés körül kifejtett örök érdemét. Megkezdett a nagy munka, a nélkül, hogy az egyházkerület „leülvén, megszámlálta volna pénzét,“ mert nem volt mit megszámlálni; — megkezdett tehát, mint már mi protestansok szoktuk, rendületlenül bizva az isteni gondviselésben, s támaszkodva a hivek segély-filléreire. Igaz, hogy később nyílt két segély forrás is, — egyik — ki ne ösmerné itt meg a jó gondviselés munkáját? — az épen jókor jött államsegélynek ide fordíttatni határozott egyharmad része, — s a másik a sorsjáték jövedelme.

Az építési költségek 1868-ban, előlegesen, mintegy 160,000 frtba számítottak fel; s e pénz úgy gondoltatott előállíttatni, ha az egyházkerület egyháza, népességök szerint, minden lélek után két krt számítva egy-egy évi illetőségül, ez illetőséget 10 éven át fizetendik. — Az építési költség tudvalevőleg jelentékenyen meghaladta az előirányzatot, s került — a termék és szobák teljes felszerelésével együtt — mintegy 240,000 frtba, — mely, az időközi kamatokkal együtt, 300,000 frt körül emelkedhetett fel.

Az egyházmegyék egyháza 1868-ban, felhívás után, megtették ajánlataikat, s nem lesz érdek nélküli a nagy közönségre nézve, az egyházmegyék részéről tett ajánlatokat, a rájuk esendett összegekkel összehasonlítva, százalékokban, szem elé állítani. Tehát megajánlották az egyházmegyék népességök utáni illetőségüknek következő százalékát:

1. Nagybányai	93.—	9. Nagy-károlyi	97.10
2. Békés-bánáti	71.31	10. Alsó-szabolcsi	97.06
3. Beregi	10.46	11. Felső-szabolcsi —	
4. Bihari	60.52	az 1876. jul. egyhk.	
5. Debreczeni	99.88	jegyzkv 149. sz.	
6. Érmelléki	110.55	szerint	—.—
7. Heves-n.-kunsági	83.30	12. Nagy-szalontai	99.61
8. Máram.-ugocsa	98.39	13. Szatmári	100.—

Sajnálattal kell látni, hogy a bihari egyházmegye — melynek csak a beregi áll utána — jelentékenyen hátra maradt; mely sajnos körülmény annak tulajdonítható, hogy Nagy-Várad, melynek évi illetősége 121 frt 88 kr lett volna, csak egyszer mindenkorra ajánlott meg, és fizetett 100 frtot. Ha Nagy-Várad megajánlja a reá eső illetőséget, a bihari egyházmegye % a 74.45-re emelkedett volna. — Azonban e nélkül is, feltevé, hogy egyházaink, melyek a két kros lélek szám utáni adót elfogadták, teljesítik tartozásaikat, a bihari egyházmegye százaléka kedvezőbben fog állani, ha meggondoljuk, hogy van még hat egyházunk, melyek évenként majdnem rendszeren fizették a lélekszám utáni megközelítő illetőséget — noha nincsenek az elfogadók közt. Ha ezek fizetéseit az elfogadott százalékhhoz adjuk, a bihari egyházmegye teljesítménye lesz 72-%, s ily formán haladja valamivel a békés-bánáti egyházmegye által megajánlott százalékot.

Ha azonban a 9 év alatti befizetéseket nézzük, — lásd 1878. máj. egyhker. jegyzkv 100-ik számát — itt már jól elől áll a bihari egyházmegye. Az idézett jegyzkönyv szerint ugyanis a befizetések százalékokban következőleg állanak:

1. Nagybányai	81.29	8. Máram.-ugocsa	29.15
2. Békés-bánáti	66.73	9. Nagy-károlyi	101.87
3. Beregi	65.51	10. Alsó-szabolcsi	50.82
4. Bihari	97.29	11. Felső-szabolcsi	29.51
5. Debreczeni	73.71	12. Nagy-szalontai	58.19
6. Érmelléki	48.39	13. Szatmári	92.60
7. Heves-n.-kunsági	68.64		

Tehát itt csak a nagy-károlyi egyházmegye áll előtte, mely előtt úgy a megajánlott, mint a befizetett összegeket tekintve, kalapot kell emelnünk.

Az eredeti — 160,000 frt — összegnek megajánlottott — Felső Szabolcsra kívül — 12 egyházmegye által 84.76%-a; a 9 évről befizetett összeg pedig, a megajánlott összegnek csak 60.65 %-a.

Ezeket előre bocsátva, most már rá jövök a célra, mely végett felszólalni szándékoztam.

Az egyházkerületi fentebb idézett jegyzkönyvi szám alatti végzésben ez áll: „az esperes urak felhivattak és utasítottak, hogy az egyházmegyéjükre eső hátralékok ügyét, a legközelebb tartandó egyházmegyei közgyűléseken tárgyalás alá vétetvén: azoknak beszédésére, szükség esetében behajtására is, kellő intézkedést eszközöljenek.“ — Azonban a dolog épen nem olyan könnyű, mint a milyen természetesnek látszik.

Felvéve például a bihari egyházmegyét, melyben pedig, mint láttuk, a befizetések meglehetősen rendszeren történtek, a következő nehézségek forognak fenn:

a) A lélekszám utáni, évenkénti adót elfogadott egyházak közt egy sincs, mely évenként a kiirt illetőséget megfizette volna 9 év alatt, hanem ennél kevesebbet; s ha a 10 év a folyó évvel letelik, egy sincs, mely illetőségét teljesen befizetné, — hanem után kell fizetniök.

b) Némely egyházak nagyon rendetlenül fizettek, és sokkal kevesebbet évi illetőségüknél; úgy hogy vannak, melyeknek hátraléka, 9 év után is, 60 frttól 217 frtig változik.

c) Habár a hivatolt egyházkerületi végzés csak a megajánlott összegeket látszik figyelembe venni: kérdésbe tehető, ha lehet-e kényszeríteni a fizetésre a fizetni képes, de szűkkeblű egyházakat?

Most már csak a két első pontot véve figyelembe: hogyan kényszeríttessenek az egyházak hátralékaiknak egyszerre leendő lefizetésére, — mi, sok esetben, nem csak súlyos terheltetésükkel, hanem megrontásukkal volna egy értelmű? Bár mi lett legyen oka a fizetés mulasztásának, építkezés, vagy egyszerűen a hanyagság, — elég az hozzá, hogy a baj meg van s időt kell engedni az egyházaknak, hogy kötelezettségeiket teljesíthessék.

Igy van ez nálunk, Biharban is: — hát még azon egyházmegyékben, melyekben a 9 év alatt befizetett összeg, illetőségüknek csak 30, vagy 50—70 százalékát teszi, — mely egyházmegyék pedig többségben vannak!

Sőt nem henyé kérdés az sem: ha vajjon nem lesznek-e egyházmegyék, melyek nagy mérvű hátralékaikat egyáltalában nem lesznek képesek behajtani s befizetni; — s aligha nem ilyen, a kivételes helyzetben, nehéz anyagi körülmények közt lévő máramaros-ugocsa egyházmegye.

Tehát a többször idézett egyházkerületi végzés szerint, az egyházmegyék, legközelebb tartandó közgyűlésükön, kötelesek a főiskola-építési költség ügyét tárgyalni. Erre nézve bátorkodom szerény véleményemet előadni, — kijelentvén, hogy a méltányos utbaigazítást s felvilágosítást készséggel elfogadom. Véleményem tehát ez:

Kérettessék meg a f. t. egyházkerület, hogy:

a) Készíttessen egy teljes kimutatást a főiskola, már tudva lévő, építési költségeiről; továbbá arról, mennyi pénz s mely forrásokból gyűlt be a költség fedezésére, s mennyit tesz a hiány, s a fedezendő összeg? — Mert lehetnek, nem az esperek közt, hanem a lelkészek közt, kik talán azon balvéleményben vannak, mintha az államsegélynek ide fordított egy harmadával az építési költségek már fedezve volnának. — Sokkal jobb tisztán látni a helyzetet és szemébe nézni a bajnak; s ha tisztán látni fogják az egyházmegyék a még fedezendő szükségletet, be fogják azt is látni, hogy nem csak a megajánlott összegeket be kell fizetni, hanem — az államsegély folytonos igénybe vétele mellett is — talán további pótfizetésre lesz szükség.

b) Továbbá, hogy a f. t. egyházkerület engedjen idő hala-

déket azon egyházaknak, melyeknek sok hátralékaik vannak, s tüzzön ki például 4 évet, mely alatt a hátralékoknak befizet-tetniök kellend.

Csak akkor lesz méltó okunk dicsekedni kollegiomunk nagyszerű épületével, ha annak építési költségei teljesen lefi-zetve lesznek, s ez iránt, kell, hogy érdeklődjék minden egyhá-zunk, sőt minden hitsorsosunk.

Pap Károly
bihari esperest.

Tanügyi akadályok a falusi népiskolákban,

s a gyakorlati tanítás terén tapasztalás szerzés szükségessége a leendő lelkipászorokra nézve.

Az exámen elmúlt, a Musák temploma egy időre bezárult, a hemzsegő kosta lak csendes, néma lett. A tanító békén pihen egy lefolyt félesztendő terhes fáradalmaival. . . A vándor midőn fáradalmas pályáján állomáshoz ér, megpihen s visszagondol megfutott útjára, vissza gondol a sok küzdelemmel beutazott tájra, s mig gondolatai a bejárt vidék himes virágain merenge-nek, örömtől szikráznak szemei s önkénytelenül is mosolyra nyilnak ajkai, majd hálát rebeg a segedelemért a mindenk urá-hoz, ki őt pályáján véstől óltalmazá; de mint sebes szárnyu sas, tova szállnak gondolatai, feltűnnek emlékében a zord vidé-kek szurós tövisseikkel, melyek oly sokszor ütöttek vérző sebe-ket lankadt tagjain; eltűnik szemeiből az öröm, bus sohajzássá változik ajkán a szelid mosoly s aggódva gondol utjának hátra levő részére, mert ki tudja, hogy további útján az itt-ott feltű-nedező virágok mellett hányszor kell még vérző sebeket ejtő tövisseken járnia!?

Egy ily vándor példájában hiven vissza tükröződve látom minden embernek, de különösen a tanítónak képét, egész élete folyamát. Nehéz utakon halad a tanító is, örömvirágok csak nagy ritkán, de sebző tövissek annál bujábban teremnek útain.

Mint a vándor útján, ugy a tanító hivatalos pályáján is vannak pihentető állomások, az ugynevezett szünidők, midőn a gyakorlati működés egy időre megszűnik. Ilyenkor alig hi-szem, hogy lenne tanító, ki vissza ne gondolna a szorgalomszak elmúlt napjaira s számot ne vetne önmagával, hogy vajon hi-vatásának megfelelt-é ugy, mint azt a törvény s lelkiismerete megkívánja, s viszont alig hiszem, hogy a számvetés után sokan találkoznának olyanok, kik a feltüntetett eredményre mutatva, elmondhatnák: ime én mindeneket jól és tökéletesen végeztem. Igen kevesen mondhatják ezt el egyfelől azért, mert minden emberi erő és igyekezet gyarló és tökéletlen, más felől azért, mert kivált falusi iskolákban számtalan akadályok merülnek fel a tanító működési terén, melyek a haladást gátolják, s a ki-vánt siker elérését — a tanító legjobb igyekezete mellett is — lehetetlenné teszik.

Legyen szabad ezen gátló akadályok közül néhányat fel-emlitenem, hogy az ezen pályára készülők jó előre láthassák meg, hogy majd a gyakorlat terén minő nehézségekkel kellend megküzdieniök.

Falusi iskolákban a szorgalomszak kezdetét többnyire a körülmények határozzák meg; hiába jelölik ki az időt az egy-házmegyei rendeletek, a gyakorlat több rendbeli akadályokkal lép elő s hátráltatja a tanítás kezdetét. Az első félév kezdete márcz. hó közepére esnék; a szülék felszólíttatnak, hogy iskola-köteles gyermekeiket egy meghatározott napon iskolába küld-jék, eljő a kitűzött nap s gyermekek helyett a szülék magok

jelennek meg a tanító előtt, szájalomra méltó képpel jelentik, hogy gyermekek ily kellemetlen időben iskolába nem jöhet, ru-hája nincs, mert a nyomasztó inség miatt nem szerezhettek ne-kiek. Egyik egy, másik más okkal áll elő, melyek ellen meggyőző érveket felhozni lehetetlen; hetekről-hetekre 4—5 gyermek szédeleg az iskola szobában, a többi otthon melegszi; majd a tavasz enyhébb napjaiban szaporodnak a tanítványok; a tani-tónak ekkor első dolga a szükséges kézi könyveket beszerez-tetni tanítványaival, elmondja miféle könyvek szükségesek egyik-másik osztályban, meghagyja szigoruan, hogy ezek árát mielőbb kezéhez juttassák, hogy aztán a szükséges könyveket meghozathassa; haza mennek a gyermekek, elmondják szüleik-nek tanítójuk meghagyását, minek hallattára a jámbor szülék borzasztó indignációra fakadnak a tanító ellen, ki elég vakmerő egészen 1 frt áru könyvet vétetni egy III-dik IV-dik osztályu tanuló számára; pedig még ezen könyvek közé a magyar nyelv-tani kézi könyv nincs is beszámítva, ezt falusi tanító világért sem merésznél megvétetni tanítványaival, mert megjegyzendő, hogy a falusi ember ezen studium iránt halálos gyűlölettel vi-seltetik; (ezen studium tanításánál különben szerintem, kézi könyvre nincs is nagy szükség, mert a magyar nyelvtant tábláról, nem könyvből kell tanulni a gyermeknek.) Két-három hét elforgása alatt naponkénti szigorú felszólítás s a szülék élő szóvali kapacitálása után, végre sikerült behajtani a könyvek árát a nagy többségtől, de az egésztől soha sem. Ekkor talán már meglehetne kezdeni a rendszeres tanítást; igen de beálla-nak a munka napok, a falusi ember dologra megy, gyermekére — ugymond — nagy szüksége van, s részint előleges bejelen-tés, részint saját szabad tetszése folytán 3—4 hétig otthon tartja gyermekét, aztán 5—6 nap iskolában van, erre két hetet megint elmulaszt, ez így megy egész nyáron át; második esztendeje, hogy tanítóskodom s bátran el merem mondani, hogy a két nyá-ron nem volt egyetlen egy nap, melyen tanítványaim teljes számmal jelentek volna meg előttem.

De hogy lehet az, mondhatja valaki, hiszen törvényeink vannak, melyek az iskola mulasztókat büntetni rendelik? Van-nak törvényeink igaz, de azok ott penészednek a papiron; min-den hó végén kiírjuk az iskola mulasztókat, de a törvény köz-vetlen végrehajtója a bíró uram ilyen haszontalanságért, iskola mulasztásért, egyik lakostársát sem bünteti meg, megéri any-nyival, hogy a mulasztási naplóban, a mulasztó neve után be-jegyzi a büntetési rovatba: „hideg leli, nincs czizmája,“ termé-szetesen a szülék mentségökre ilyen okokat hoznak fel és jól teszik, mert ezzel szabadulnak a büntetés alól. Az iskola mulasz-tók táblás kimutatása elküldetik minden hó elején a szolga bírói hivatalhoz is, ott aztán nem tudom bele néznek-é vagy nem?

A mi továbbá a sikeres tanítás másik fő eszközét, az is-kolai felszerelést illeti: borzasztó azon botrány, mely e tekin-tetben uralkodik a legtöbb helyen; térkép, földgömb s más egyéő tanszerek ott hevernek a könyvtár boltokban, a falusi iskolákban egyedüli taneszköz egy fekete tábla s egy egyszerű számoló gép s még ez utóbbit is a szegény tanító olykor maga kénytelen elkészíteni.

A szerfelett elharapódzott iskola mulasztás, s az iskolák hiányos felszerelése tehát a legfőbb tanügyi akadályok a falusi iskolákban; az elsőnek oka a szülék hanyagsága,* a második-nak pedig a szegénység. Hogy itt nálunk — s hiszem másutt is — menyire közönyösek a szülék gyermekeik képeztetése iránt,

*) Néhol talán a szükség és szegénység is. Sz.

világosan mutatja azon szomorú tünemény, hogy 70—80 előszőr feladott fi és leány gyermek között nincs egy, a ki szüleitől az uralmi imát megtanulta volna, de 60 bizonyosan megtanult káromkodni, az ilyen jelenségekből aztán lehet következtetni általában a nép vallás-erkölcsi állapotára is. És hogy mindezen szomorú körülmények mellett is mutatható fel némi siker, az csak a tanító lelkiismeretes működésének, kitartó erőfeszítésének és a bölcs Salamon példabeszédes könyve XXIX. r. 15. versében foglalt paedagogiai elv alkalmazásának tulajdonítható.

Ezen nem épen örvendetes jelenségek felmutatása után felteszem a kérdést: vajon kiknek van leginkább efféle tapasztalatokra szükségök? Felelet: a tanítói s lelkipásztori hivatalra készülő ifjaknak. Az előbbieknél lesz módjok egész életök folytán ilyen szomorú tapasztalatok szerzésében, lesz módjok a méltatlan bántalmakban avatottak és avatatlanként részéről egyiránt.

De hát a lelkipásztori pályára készülő hol szerzik meg ezen tapasztalatokat, s miért szükséges az nekik?

A múltban megszerezték a falusi iskolákban, hol mint nyilvános tanítók (akademikus rektorok) 3—4 évet töltöttek; itt szerzhetnék azt meg ma is, de már ma e részben el van zárva előlük az út; az ugynevezett academica promotiók, 5—6 kivételével eltöröltettek, s az ifjuság nagy része a legnagyobb jótéteménytől, a tapasztalat szerzésétől megfosztatott, pedig kimondhatatlan előny egy leendő lelkipásztorra nézve az, ha két három évig mint tanító szorosabb összeköttetésben van a néppel, megismerkedik a tanítói hivatal nehézségeivel, az iskolai ügyekkel, s ha ezekkel gyakorlatilag megismerkedett, nem fog az iskolai ügyek miatt sokszor összeütközésbe jönni a mellette hivataloskodó tanítóval. Szükségök volna a leendő lelkipásztornak a tanítás terén tapasztalás szerzésre azért is, mert a fenálló törvények szerént a népiskoláknak első közvetlen felügyelője mindenütt a lelkipásztor, s hogy lehet már illetékes bírója a tanítónak az, a ki tanítással soha nem foglalkozott, hogy mondhat helyes ítéletet a tanító működése felett az, a ki a tanításnak nehézségeit alig, vagy nem ismeri, öngyakorlatból legalább nem; pedig nem ismeri az, a ki e téren nem működött; hiába tanulmányozza valaki a leghíresebb módszertanokat, ha a gyakorlati téren nem működött, helyes ítéletet nem hozhat egy tanító működése felett sem. Ezeken kívül az élet különböző viszonyaira nézve is egészen új, még eddig nem ismert mező tárul fel az ifju ember előtt, a falusi életben szerzett tapasztalatok után; az ilyen tapasztalatok azonban nem mindig a legörvendetesebbek, de annál buzdítóbbak arra, hogy ama sokkal fontosabb pályára, az ifju ember életirányát, külső maga viselkedését egészen más irányba tereljék; ezen kívül ösztönt és erőt lövelnek az ifju lélekbe, hogy a már előre felismert rendetlenségek, a nép vallás-erkölcsi életében oly feltűnően mutatkozó kórtünetek ellen, szilárd kitartással küzdjenek lelki-pásztori fontos pályájokon; más élet van a családban, más az iskolákban, ismét más a világban, ez utóbbi rendszeren meghazudtolja azokat, mik az előbbieknél édes reménnyel tápláltak bennünket; szerencsés az az ifju lelkész, ki tanítóskodása alatt megismerkedett a világ családságaival, az élet nehézségeivel, mert az ilyen később könnyen fogja kikerülni a felmerülő nehézségeket, bátran száll szembe a veszedelemmel s a küzdelemben győzni fog.

Ezekből folyólag állítom, hogy a leendő lelkipásztorokra való tekintetből, az academica promotiókra nézve (hiszen lehe-

tett volna a kibocsátandó rektorokra a kor követelte feltételeket állítani fel) kár volt meg nem tartani a bölcsnek amaz intést: „ne bontsd el a régi határt, melyet csináltak a te eleid.“

Mindezeket jónak láttam elmondani nem a gyakorlat és tapasztalat embereinek, mert azok úgy is hasonlíthatlanul többet tudnak nálamnál; hanem azok kedvéért, kiknek ilyen tapasztalatokat szerezni még nem volt alkalmuk.

B.-Böszörmény 1878. aug. 28.

Marjai Péter m. k.
iskola rektor.

B E L F Ö L D.

A tiszai ág. h. ev. egyházkerület közgyűlése.

A tiszai ág. ev. egyházkerület ez évben Rimaszombatban aug. 27. és 28-ik napjain tartá közgyűlését, melyet a megelőző nap délutánján a szokott gyámintézeti isteni tisztelet előzött meg, ezuttal Terray Gyula sajó arnóthi lelkész lelkes szónoklata mellett, mire az előkészítő conferentia következett. A gyűlés 27-kén reggel vette kezdetét a Sz. Lélek segítségül hívása után a templomban főt. Czékus püspök s a betegsége miatt elmaradt Péchy Tamás kerül. felügyelőt helyettesített Sontagh Bertalan gömöri mint hivatal szerint legidősb esperességi felügyelő ikerelnökletük alatt.

Superintendens ur megnyitó beszédében visszapillantott prot. egyházunk viharos multjába, midőn a hívők üldözöttek, sanyargattak, templomaik és iskoláiktól megfosztattak, sőt már a felség elébe sem volt szabad sérelmeik orvoslása végett kérelmekkel testületileg járulniok. E visszapillantás után a gondviselés iránti hálaadás s vallásos kegyelettel emlékezék meg a nemes keblű s felvilágosodott gondolkozású II. József császár által 1781. okt. 25-kén kiadott türelmi parancsról u. m. a mely hazai prot. egyházunk történetében egy boldogabb, derültebb korszaknak első hajnalpirját képezi.

E nevezetes eseménynek évszázados emlékünnepe már 3 év mulva következvén reánk, ajánlá püspök ur, hogy

1. a türelmi parancs évszázados emlékünnepe az 1881-iki év reformációi emlékünnepe összes egyházaink kegyeletes ünnepélyességgel üljék meg, megemlékezvén az elődök önfeláldozó egyházszeretetről s rendületlen hitűségéről s buzdulva azoknak példáján hasonló nemes erényekre.

2. Miután templomaink nagy része a türelmi parancs nyújtotta szabadalom következtében, közvetlen az ennek megjelenése utáni években épült Isten dicsőségére, s így a legtöbb egyház rövid évek mulva temploma százéves fenállási emlékünnepe megéle: annál fogva ajánlja püsp. ur az illető egyházaknak, hogy ezen lélekemelő ünnepély méltó megülhetőségéhez előre készüljenek oly módon, hogy az necsak külső ünnepélyességek, de egyszersmind valamely maradandó műnek p. o. alapítványnak, közhasznú épületnek stb. életbeléptetése által maradjon a késő utókor előtt is emlékezetes, hivatkozván püspök ur e tekintetben a nyiregyházi egyház példájára, mely 1884-ben bekövetkező évszázados templom-alapítási emlékünnepehez már is megkezdte a hivek adakozásaiból a gyűjtést s már az első évben több mint 4000 frtot hozott össze e célra.

A gyűlés püspök urnak mindkét indítványát örömmel tette magáévá s ahoz képest utasítá az egyes egyházakat is.

Ezek után olvastatott püspök urnak a lefolyt közigazgatási év nevezetes mozzanatait ecsetelő s nagy gonddal kidolgozott

részletes jelentése, melyből itt csak a legnevezetesebb adatokat emeljük ki:

I. Kánonszerű püspöki egyházlátogatást a hegyaljai egyházmegye 2 egyházában u. m. a nyiregyházi és miskolczi-ban s a hozzájuk tartozó leánygyülekezetekben tartott az idén püsp. ur, melyről örömmel jelentheti

a) nyiregyházát illetőleg sorban emelte ki a hitbuzgóságot, istenfélelmet, egyház-szeretetet a nép zöménél, a hivatalos buzgalmat s pontosságot a lelkészek s az egyház egyéb előljáróinál, a szép előmenetelt, melyet a népiskolákat illetőleg az utolsó püspöki egyházlátogatás óta mind az osztályok száma, mind azok berendezése, mind a magyarnyelv terjedése körül, a dicséretes eredményt, melyet átlag a gymn. növendékeinél, s a jeles szakképzettséget, melyet annak tanári karánál előtalált, végül az 1884-ik évben bekövetkező 100 éves templomalapítási emlékűnnep alkalmára a templomnak és toronynak vörös rézzel leendő befedését, kívül-belől eszközlendő kicsinosítását s esetleg egy emeletes iskolaépület felépítését célul kitűzött u. n. jubilaris alap gyámolítása körüli buzgalmat, a nyiregyházi tanácsokat illetőleg a gazdag áldozatkészségét, kik minden külségely nélkül új s maga a főpásztor által ottani látogatásakor ünnepélyesen fel is szentelt iskolát emeltek, a nyiregyházához affiliált hugyaji leányegyházat illetőleg pedig Dessewffy Ottó földbirtokos nemes áldozatkészségét, ki nemcsak hogy a főpásztor elfogadhatása céljából Nógrádmegyei vanyarci lakhelyéről fáradt le ide, de a tanító fizetésének biztosítására évi 50 frtot ajánlott fel s az ennek megfelelő tőkeösszeget is le fogja tenni hitelpapirokban. (Folytatása köv.)

△.

K Ü L F Ö L D.

Az Ifjak keresztyén társulatainak 8-ik egyetemes gyűlése Genfben.

Talán nem lesz egészen érdektelen az „Ev. prot. lap“ olvasói előtt azon nemzetközi értekezlet rövid ismertetése, melyet f. évi Augusztus 14—20-ik napjain Genfben, a reformáció-épületben, az Ifjak keresztyén társulatainak képviselői tartanak. Nálunk Magyarországon az ily társulatok eszméje, ha nem is elméletben azok előtt, kik a keresztyén miveltség külföldi mozgalmait figyelemmel olvassák, de gyakorlatban s a nagy közönségnél még teljesen ismeretlen. Minden kétségen kívül áll, hogy azon országokban, hol a keresztyénség nemcsak általában névleg, de különösen magában az életben, mint élet-princzipium, existál, e társulatok nagyon fontos tényezőkként folynak be a keresztyén élet fejlesztésére s előmozdítására és azon aránynak megfelelőleg, melyben ez, vagy amaz egyházon belől, hívó lélekkel kéri s tényleg tapasztalja Isten népe a keresztyénség áldásait, eszközlik és segítik elő e társulatok is, hogy az ifjuság Krisztushoz vezéreltessék, a Megváltóval személyes élő viszonyba hozassák. A jövőt az ifjuság teszi s minél erősebb gyökeret ver már az ifjui lélekben a keresztyén életelv, a személyes élő közösség Istennel és Krisztussal, annál biztosabban van a keresztyén élet gyümölcseinek termésére jövőre a talaj előkészítve. Nincs kétségem benne, hogy az Ifjak keresztyén társulatainak eszméje jövőben mind inkább-inkább terjedni fog s lassanként meghódítandja a magasabb célok iránt fogékony ifjui lelkeket ott is, hol eddig még tért nem foglalhatott; és mivel gondolom, hogy ez üdvös áramlat alól Magyarország komolyabb törekvésű ifjusága sem fogja előbb-utóbb is

magát kivonhatni, tehát már csak az ügy iránt keltendő előleges figyelem és érdekeltség szempontjából is nem lehet cél- és alkalmosszerűtlen, ha az Ifjak összes keresztyén társulatait bemutatjuk ezuttal az „Ev. prot. lap“ olvasói előtt azon ünnepélyes alkalommal, midőn képviselőik már 8-adszor sereglének egybe kölcsönös szent érdekeik testvéries megbeszélésére.

Az értekezleten képviselve voltak: Északamerika 41, Angol királyság (Anglia, Skócia és Irland) 47, Franciaország 16, Német-Svájc 22, Francia-Svájc 65, Jóreményfok 1, Ausztrália 1, Spanyolország 1, Dánia 1, Hollandia 1, Olaszország 1, Svédország 1, Belgium 1, Németországból: Elberfeld 4, Elzász 3, Brandenburg 1 taggal. Mint e számalakokból látható, az angolszász faj az értekezleten legkiválóbban volt képviselve. De nemcsak a számbeli többség, hanem a szellemi fölény is kétségkívül angol nyelvű testvéreinket illette. Itt is szembeszökőleg bebizonyították az amerikai, skót és angol tagok, hogy velők, vagyis az általok képviselt fajjal, keresztyén élet és munkásság tekintetében a világnak egy nemzete sem tud megmérkőzni. És e tény nyilván is kifejeztetett a konferencián. Szomorú jelenség, hogy a nagy Németország mennyire nem, vagy legalább aránylag mily feltűnően szegényen volt képviselve, illetőleg mennyire el van maradva Németország ifjusága azon üdvös életmozgalmak terén, melyek más népeknél az Ifjak keresztyén társulataiban nyernek kifejezést. Bizonyára, ha a Burschenschaft-féle egyletek tartanának egyetemes értekezletet, ott a német ifjuság minden más nemzetbeliek felett szembetűnően excellálna. A németeknél, mondhatni, csaknem egyedül Elberfeld ifjusága ad keresztyén életjelt magáról, a minthogy általában véve is, az elberfeldiek bibliai keresztyénsége kedvező hirben áll. Francia ifju testvéreink, ugy a Francia-Svájczban, mint a tulajdonképi Franciaországban elismerésre méltó buzgóságot látszanak kifejezni egyleteikben s a megindult uton tovább haladva bizonyára mind több-több áldást nyerendek onnan, a honnan jó minden jó és tökéletes ajándék. Svájcz német részében az a különös tény tapasztalható, hogy itt a keresztyén egyletekben általában véve csak a kézmives ifjuság vesz részt; ellenben a magokat mivelteknek tartó ifjak, épen mint Németországon, itt is inkább a Burschenschaftsleben-t üzik. Nem lehet eléggé szomorúnak mondani, hogy a tisztos tudományok mivelésére hivatott ifjuság, még pedig nemcsak egyéb tanszakok, hanem maga a hittanszak hallgatósága is (tisztelet a kivételeknek!) azokban az erkölcs-vidító egyletekben, melyeknek fő-fő célja a rendszeresített üzelemmé fejlesztett sörivás, pazarolja pénzét és idejét. Valóban, épen az ily sörivásra alakított czimboraságok ellenében is komoly hivatás áll az Ifjak keresztyén egyletei előtt s hiszem is, hogy mihelyt egy vallásos újra ébredés szellője hatja át a társadalom egyes rétegeit, ez a Burschenschaftsleben Németország és Svájcz tanuló ifjainál megszűnend, s mint általában a tanuló ifjuság összes komolyabb része, ugy különöbben a hittanulóság, keresztyén egyletekbe fog állani.

A mi Magyarországot illeti, hazánk természetesen nem volt a konferencián képviselve; de hát kit és mit képviselt volna is ott valaki, midőn tulajdonképen nálunk ifjusági keresztyén társulatok teljességgel nincsenek? Jelen voltak azonban, de csak pusztán mint magán érdeklődők, magyarokul Orosz István tanárjelölt, Sage Emil lelkészjelölt és e sorok írója s valóban örömről telt benne, hogy az ifjuság lelki javát munkáló társulatok nemzetközi testvéries tanácskozásainak

szemtanui leheték. Különös elismeréssel kell jeleznem, hogy bennünket, daczára, hogy nem rendes képviselők, hanem csak magán személyek gyanánt mentünk Genfbe, az ottani rendező bizottság ép oly keresztyén szíveséggel és vendégszeretettel fogadott és halmozott el, mint azokat, kik rendes képviselők-ként jelentek meg az értekezletre.

Alakuló ülés. Az értekezlet Aug. 14-én reggel 9 órakor tartotta első ülését, Fermaud Károly, a genfi keresztyén társulat elnöke, vezetése alatt. A CIII. zsoltár olvasása és ima után jött a képviselők hivatalos bemutatása, értekezleti elnök választása (Fermaud Károly személyében) és jegyzők s ügybizottsági tagok kijelölése.

Nyilvános megnyitó ünnepély. Az alakuló ülés után, mely, mint általában azután is a rendes ülések, a reformáció épület kisebb termében tartatott, átvonultak az értekezleti tagok a reformáció épület nagytermébe, hol az érdeklődő közönség, nők és férfiak nagy számmal voltak már egybegyűlve a nyilvános megnyitó ünnepélyre. Luther éneke 2 első versének eléneklése után az alkalom ünnepélyességének megfelelő imát mondottak Williams, a londoni keresztyén társulat elnöke, angolul; Krummacher, elberfeldi lelkész, a rajnaweszfáliai ifjúsági egyesület elnöke, németül, és Max. Perrot, genfi világi ur, ki mint ifju sok ideig buzgón vezette a genfi társulat elnöki tisztét, francziául.

Fermaud elnök kifejezést ada megnyitó beszédében a testvéri összejövetel felett érzett örömnök; jelzé a társulatok elveit és működési közegeit. Az ifju embereknek mélyen kell ismerniök Isten igéjét, mint egyedüli támpontot kísértetek és tévelygések ellen. A keresztyén társulatok az ifjak vallásos nevelését magok az ifjak által tették feladatukul. Tényleg 2200 keresztyén társulat másfélmillió tagot számlál. 1855-ben az első egyetemes értekezlet, mely Párisban tartatott, szilárdan megállapítá az evangyéliomi szövetség elveit. A társulatok magokba fogadnak minden keresztyént, ki az egyház egyedüli fejét és idvezítőjét vallja. Működésök tere az egész világ; céljok az ifju embereket Krisztusban egyesíteni a legteljesb cselekvési szabadsággal.

Az elnöki megnyitóra karének következett; azután pedig a föld különböző pontjairól jött képviselők szólottak ismertetőleg társulataikról s mondották el üdvözlő szavaikat.

Délutáni ülés a u g. 14. Ez ülés 2 órakor kezdődött, s mint általában minden ülés az értekezlet folyama alatt, alkalmi buzgalmi gyakorlattal, azaz énekléssel és három nyelven tartott imádkozással. Megjegyzendő, a konferencia nyelve háromféle, u. m. francia, angol és német volt s az egyik, vagy másik nyelven tartott beszédek rendszeren tolmácsoltattak, hol hosszabban, hol rövidebben a többieken is. Az első tanácskozási ülés tárgyát nemzetközi egység-kapcsok formálása képezte. A kérdésről egy jelentés (rapport) olvastatott fel, melyet Josias Paradon (Nimes-ből) készített s mely három nyelven kinyomatva, a tagok és hallgatóság közt is kiosztatott. A megbízott jelentéskészítő a társulatok nemzetközi összeköttetésére nézve háromféle javasolt közegiséget vett vizsgálat alá, u. m. 1) nemzetközi állandó bizottság alakítását; 2) nemzetközi hirlap kiadását és 3) megkülönböztető jegyek, vagy jelvények elfogadását. Az első pontra nézve jelentéskészítő mondja, hogy a nemzetközi bizottság, ha nem is hivatalosan, de tényleg már eddig is létezett, a mennyiben közmegegyezés szerint már régóta a londoni társulat szokta az egyetemes értekezletekkel kapcsolatban álló dolgokat intézni. Szükséges azon bizottság több

más okokon kívül, különösen az egyetemes konferenciák érdekei szempontjából. Az állandó bizottság ajánlandó három, vagy öt taggal; és e bizottság a társulatok kölcsönös érülkőzésének megkönnyítése végett levelezési összeköttetésben állna minden létező, központi, vagy nemzeti bizottsággal; általános statisztikai kimutatást tenne közé évenként az összes társulatokról; összegyűjtene és kellő rendbe szedne minden adatot, mi gyakorlati nézponokat adna a társulatok működése, tervei és cselekvésmódja felől és az ily adatokat kívánatra közölné a társulatokkal; végre megbizátnék az egyetemes konferenciák határozatainak, különösen a konferenciára vonatkozóknak végrehajtása feletti ügyelettél, mi végre levelező tagok adatának hozzá minden nemzeti bizottságból. A második pontra nézve jelentéskészítő mondja, hogy nemzetközi hirlap kiadása gyakorlati nehézségekbe ütközik; már csak azért is bajos az, mert legalább is három nyelven kellene nyomatnia; de meg több hátrány, mint előny volna benne. ha az egyes társulatok által külön kiadott hirlapok egy általános nemzetközi lap kedvéért mellőztetnének. A nemzetközi hirlaptól várható előny könnyen elérhetnék az állandó bizottságtól az egyes nemzeti bizottságokhoz küldendő hivatalos körözüvények segítségével. A harmadik pontnál jelentéskészítő szól egyfelől tagsági jegyekről, vagyis igazoló kártyákról, másfelől külső jelvényekről. Nemzetközi tagsági jegyek azon szempontból, hogy azok a hazájokból kiutazóknak mintegy utlevélül szolgálnának külföldön, a nemzetközi bizottság megállapítása után, ajánlathatnának; de külső jelvények viselése keresztyén ifjakhoz nem illenek. A keresztyéni társulatok jelvénye sosem lehet kokárda, bárminemű szalag, vagy ilyes külsőség; azonban lehetnek bizonyos különös esetek, mint p. o. egyetemes értekezletek alkalmával, midőn egymás könnyű felismerhetése végett a nagy sokaságban jó volna bizonyos jelvény és e végre ajánlathatik egy fehér és kék szalagból álló egyszerű csokor elfogadása.

A jelentés felolvasása után jött a discussio a kérdés első pontja felett, hogy t. i. szükséges-e egy állandó nemzetközi bizottság? Csak egy hang emelkedett különösebben az eszme ellen, azon indok alapján, hogy a kérdéses bizottság bele fogna vágni az egyes társulatok teljes függetlenségébe, tökéletes szabadságába; a nagy többség azonban pártoló nyilatkozatokat tett. Végül az ülés 4 órakor félbeszakított a nélkül, hogy a vita egészen befejeztetett volna. Az értekezlet tagjai ugyanis siettek az indóházhoz s onnan vasuton Chambésy-be, hol Adolph Perrot világi ur (a fentebb említett Max Perrotnak testvére) ünnepélyes estélyt rendezett a konferencia tiszteletére. A vendégszerető háziur valóban sokat tett, hogy a Genfitó partján eső csinos nyárilakán vendégeinek minél kellemesb estélyt adjon és csakis sajnálni lehetett, hogy a közbejött eső a tágas kertudvar esti feldiszítésére tett előkészületeket meg-hiusította. (Folytatása köv.)

Bethlendi Endre.

K Ü L Ö N F É L É K.

— Tanév megnyitás Debreczenben. A tanév f. é. 9-kén hétfőn reggel 8 órakor a Szentlélek segélyül hívásával nyilt meg a kollégiom imateremében Révész Bálint püspök, Simonffy Imre polgármester s helyi főgondnok, az összes tanárok, s összes tanulótság jelenlétében. A 37-ik dics. 1-ső és a

152. dicséretnek 2. 3. verse éneklése, majd karének után Tóth Mihály hittanár mondott buzgó imát, újra karének, végül a 90. zsoltár 9. verse. Istentisztelet után a tanárkarokat a gyűlésteremben püspök ur üdvözölte. Az igazgató tanár pedig az imateremben tartotta meg a szokásos névsor és törvény olvasását, kísérvén ennek nyomósabb cikkeit magyarázatokkal, kivált a vallásosságot illető törvényeket. Végül buzdító beszédet tartott az akadémiai hallgatósághoz, rajzolván e főtanoda lépcsőzetes szervezetét; festette az ifjui aranykor előnyeit, mit még a képzelem tündéri varázsa is segél s az eszmények felé irányulás a rideg való göröngyein tul emel, s a reményekkel is jótékonyan illetetik. Buzdított a szakmunkákra, mert így lehetnek nagyokká, az értelmiség nagyai fényesítik a földet, mint az eget a csillagok. A kis Judea prófétákat, költőket, törvényhozókat, vallásbajnokokat szült a világnak; a Kis Hellás világra ható szellemi hagyatékával uralkodik ma is a mivelt téreken; nem az a baj magyarokul, hogy kevesen vagyunk, hanem az, hogy keveset teszünk, épen a kevés szám tudata ösztönözzön sok munkára; a munka erő, ezzel küzdhetünk, nyerhetünk s lehetünk szerencsések. Bod Péter szegénysége homályából felküzdte magát tehetség és munkával; a tanulót a szegény sors indítsa munka-gazdagságra, ez telik tőle, csak akarni kell. Csak ha kifejti erőit munkával az itjuság, tölti be missióját. Ha a hamvoknak is van missiója (Huss hamvai a Rajna mentén, Chrysostom visszahozott hamvai): a lángnak is kell missiójának lenni, ily láng az ifjuság, lobog, melegít, világít, fényesít; missiója magát s a jövőt ujjá szülni. Hogy betöltsék a missiót, 3 dolgot kíván — szóló — a nemes tanulóság lelkében ébren tartani: a kötelességes tudatot, a komoly akarást s az idő bölcs használatát; elpazarolt idejének romjain busongó ifju Mariusok fülébe vésszesen zug a szó: „hora semel elapsa irrevocabilis est.“ Kárt hágó felépülhet, de a mult idő romja nem. Testvéries érzettel, szeretettel fogadja — az igazgató — az ifjuságot, legyen ez is bizalommal iránta, de szeretetét azon ifjuságnak adja, mely magát hivatásának kellő színvonalán fen tartja. Végül célzást tett Szent Pál nemes harczára, küzdjenek az ifjak is, minél nagyobb a harcz, annál biztosabb lesz a szép koszoru. — Ezzel a tanév megnyitó ünnepély véget ért. — Az ujonnan jött tanulók száma az akadémiában eddigelé 66, ezek közül hithallgatók közé iratkozott 33, joghallgatók közé 33.

— Debreczeni tanítóképezde. A reformátusok debreczeni főiskolájában levő tanítóképezdébe az 1878⁹/₉-ik iskolai év kezdetére beiratott: végzett növendék 5; III. osztályu 18; II. osztályu 37; I. osztályu 56; összesen 116. Ezen növendékek közül a tápintézetbe felvétellett díj nélkül 20, 3 forint 50 kr pótdíj fizetés mellett 20, — tehát összesen 40. Pótdíj fizetés mellett kenyeret kap 20. Ha azon arányt nézzük, melyszerint az akadémiai és gymnásiumi tanulók tápintézeti jótéteményt élveznek, minden esetre kedvezőleg van gondoskodva a tanítóképezde növendékeiről, de tekintve azt, hogy ezek többnyire a vagyontalan osztály gyermekei, kik hazulról minél kevesebb segélyben részesülnek, tekintve azt, hogy az állam nagy mérvű segélyezése a tanítói pályára készülő ifjak színét vonja el tőlünk, — óhajtható volna, ha az egyházkerületben a lelkész és tanító urak aratás és szüret idején terményeket gyűjtenének a debreczeni tápintézet javára, amint ezt igen szép sikerrel tesz a dunamelléki és dunántuli ref. egyházkerületek lelkészei

és tanítói. A népműveltség s kiválóan a protestáns keresztyén-ség érdekében alig van nagyobb fontosságu feladat mint a tanítóképzés. Ezt pedig lehetővé kell tenni a növendékek nagyobb mérvű segélyezése által. Lakásra elhelyeztetett bent a főiskolában 61 növendék, szállás béreltetett a főiskola költségére a városon 21 számára, tehát lakás jótéteményében részesítettett 82 növendék. Még néhányan a főiskolában egyik-másik szobában számfelett tartózkodnak, mig részökre a városon alkalmas szállás lesz kapható. (J. I.)

— Nyilvános nyugta. (XIII.) A „Kálvin feletti emlékbeszéd“-re beküldték a 40 kr előfizetést az „Ev. Prot. Lap“ szerkesztőjéhez: Tóth Lajos Tisza-Füred, Szabó Ferencz Tisza-Szöllös, Báthori István Hosszu-Pályi, és Debreczenből Simonffy Imre polgármester ur gyűjtő ivén: Miskolczy Lajos (főispán), Molnár György, Simonffy Sámuel, Fráter Imre, Kovács Sándor, Simonffy Imre, Csurka János, Huzly Károly, Szentimrei Kálmán, Laky Lajos, Ármós Bálint. Meg van rendelve e napig 242 példány, még mindig előfizethetni. Az emlékbeszéd szétküldése e hó 20-kán megkezdetik. Debreczen 1878. szept. 11. Balogh Ferencz.

— Debreczeni gimnázium. A kollégiombeli ref. gimnáziumban folyó tanév 10-kéig beiratott: I. osztályba 167, a II-ikba 97, a III-ikba 78, a IV-ikbe 84, az V-ikbe 69, a VI-ikba 50, a VII-ikbe 84, a VIII-ikba 73, összesen 702 (taval 670.)

— Megjelentek Révész Imre „Figyelmező“-jének VIII. és IX-ik füzete; továbbá Madarász Imre karczagi lelkipásztor „templomi szószék“ című egyházi beszédei. Később bővebben felemlitjük.

— Nyilatkozat. Miután „Egyházzsertartási szent beszédek“ című munkálatom megvételére, mind ez ideig, csak száz megrendelő jelentkezett, mely szám utáni bévétel, csekély arra nézve, hogy a 12—15 nyomott ivre terjedő kötet napvilágot láthasson, s bekötve és bérmentesen legyen megküldhető: jelentem mélyen tisztelt megrendelőimnek, hogy hivatott könyvem kiadása, ez idő szerint elmarad s a megrendeléssel kapcsolatban volt kötelezettség is végkép megszűnik. Egyszersmind fogadják, mélyen tisztelt megrendelőim, szándékolt vállalatom támogatása s csekélységem iránt tanusított megtisztelő bizalmukért hálás köszönetem. A kegyelem urának áldása maradjon velünk! Gyoma, aug. 26-kán 1878. Garzó Gyula.

— Világkiállítás. A párisi világkiállítás „evangyéliomi Csarnok“-ban minden csötörtökön d. u. 4 órakor hitvédelmi felolvasások tartatnak aug. 22. óta. Pozzi ref. lelkész két csötörtökön (aug. 22—29) értekezett a földről, s a teremtés bibliai rajzáról; a következő előadásokat tartják: Bois K. montanbani hittanár „a csodáról“ és Doumergue Emil „a keresztyénség gyakorlati módszeréről“; Coulin genfi lelkész „a Jézus Krisztus istenségéről.“

— Békésről vett távirat értesít, hogy Szabó János k. tarcsai lelkész a b.-bánáti egyházmegye esperesévé választott. (Sz.)

— Pótlás: A közelebbi számban (304. oldal) közölt Leczkere ndből kimaradt egy tantárgy a bölcsészeti szakban, u. m. Magyar irodalom története a 16. században, hétfőn, csütörtökön, pénteken d. u. 2—3-ig az I. teremben, előadja Géresi Kálmán tanár.

Balogh Ferencz, felelős szerkesztő és kiadó.